

MANAGEMENTUL INOVAȚIONAL ȘI PERFEȚIONAREA LUI ÎN RELAȚIILE ECONOMIEI DE PIAȚĂ

¹I. Sârbu, dr.conf.univ., ²A. Deliu

¹Academia de Studii Economice din Moldova

²Academia de Transporturi, Informatică și Comunicații din Moldova

Accelerarea proceselor concurențiale provocate de criza economică și financiară impune aplicarea managementului inovațional ca un proces creativ de gestiune a resurselor și a coordonării activităților organizaționale în scopul atingerii obiectivelor programate. Astfel, îmbogățirea bagajului de cunoștințe a managementului inovațional s-a procedat într-un ritm rapid, iar aparatul inovațional, împreună cu mijloacele de comunicație și de transfer a colecțiilor de informație, a devenit treptat, un instrument indispensabil pentru realizarea unui management performant.

Teoria și practica sistemului inovațional este reliefată printr-un ansamblu de elemente logice care funcționează și acționează de pe niveluri diferite. Sistemul inovațional integrat este caracterizat de o structură modulară care permite ca elementele să fie dependente unele față de altele, din punct de vedere funcțional. Dinamismul și complexitatea economiei naționale, influențată de procesele globalizării și integrării economice, spirituale și inovaționale, înaintază necesitatea formării gândirii manageriale și a pregătirii temeinice a managerului. Prin aceasta considerăm utilizarea unei metode de învățământ activ care asigură formarea și dezvoltarea aptitudunilor economice, manageriale prin conceptul inovațional.

Formarea gândirii inovaționale propune modalități de abordare managerială în diverse sfere de activitate. Un loc aparte revine informației și comunicării fenomenelor și, în sfârșit, cunoașterii limbilor moderne pentru a putea comunica prin internet și a însuși noțiunile contemporane ale managementului inovațional.

Un rol hotărâtor în formarea gândirii manageriale revine desigur conștiinței personalității, care exprimă constituția psihică individuală a omului prin manifestarea atitudinii sale față de realitatea obiectivă și capacitatea de a o depăși pe cea subiectivă. De rând cu aceasta, funcția de bază a conștiinței constă în cunoașterea realității prin gândire și imaginație. Timpul și spațiul la etapa actuală joacă un rol anume în formarea și stabilirea mentalității economice și manageriale, adecvate cerințelor de piață.

Formarea unei gândiri orientate spre rezultatele funcționării întreprinderii și spre planificarea inovațională a conducerii, continuă în procesul integrării în Uniunea Europeană. Totodată, conceptul formării gândirii inovaționale, exprimând interesele economice și scopurile cardinale ale întreprinderii concurențiale, o înarmează în lupta pentru un obiectiv favorabil și mobilizează managerii în căutarea elementelor creative. Sprijinindu-se pe gândirea și analiza sistemică, teoria economică evidențiază tendința dezvoltării conceptului inovațional conform legităților economiei de piață și ale concurenților, ceea ce permite de a defini sensul și scopul dezvoltării întreprinderilor contemporane.

Algoritmul formării conștiinței, la nivel teoretic, pornește de la rațiune, gândire, apoi la pronunțare prin raționament. În ceea ce privește nivelul empiric, el îndeamnă la acțiuni axate pe satisfacerea cerințelor curente. Totodată, aceste

acțiuni pot avea și un caracter spontan. Relațiile de piață necesită condiții noi pentru comercializarea capacităților creative ale omului, pentru educarea și instruirea lui conform cerințelor economiei concurențiale, pentru extinderea activității inovaționale.

Conceptul inovațional este orientat spre formarea calităților ingineresti, manageriale, economice, de cercetare, precum și spre racordarea la mediul social-economic în care evoluează potențialul intelectual. Datorită cunoștințelor dobândite, managerul are capacitatea de a-și instrumenta propria afacere și din acest motiv pregătirea managerială se sincronizează foarte bine cu conceptul de inovații, ambele presupunând valențe profesionale multiple. Un sistem eficient presupune o organizare planificată a activității manageriale care, fiind fundamentată pe baze științifice, transformă informațiile în cunoștințe prin folosirea unor teorii, metode și tehnici adecvate cerințelor economiei de piață.

Înțelegerea conceptelor și metodelor specifice managementului contemporan presupune cunoașterea teoriei sistemelor. Astfel, avantajele folosirii principiilor acestei teorii în cele mai diverse domenii se sintetizează prin faptul că concepția sistemică stă la baza unei abordări integrale a fenomenelor și proceselor cercetate. Abordarea sistemică a managementului presupune în mod indispensabil și obligatoriu două elemente:

- viziunile referitoare la domeniul respectiv și
- corelarea sau interpretarea acestor viziuni ca relații reciproce.

Totodată, o astfel de abordare a conceptului sistemic permite evidențierea laturii calitative a elementelor sistemului, deoarece acesta trebuie primit ca un ansamblu de subsisteme, fiind integrat într-un suprasistem, fapt ce evidențiază legăturile intersistemice foarte diferite ca amploare și complexitate.

Astfel, sistemul informatic reprezintă pentru management o metodologie a unui produs prin care se pune la dispoziția managerului informații structurate. Trebuie de menționat că la etapa actuală de dezvoltare a relațiilor de piață, informațiile, ca sursă de comunicare și ordonare a deciziilor manageriale, sunt folosite în toate domeniile: administrația publică, învățământ, în alte activități cu caracter economic, social și managerial. Dirijarea oricărei activități sau domeniu economic necesită o informare cât mai complexă și o analiză temeinică a condițiilor în care urmează să fie adoptate deciziile.

Evoluția în timp a perspectivelor manageriale în sfera inovațiilor a trecut prin diferite perioade, curente științifice, profesionale, având la bază conceptul sistemic a abordării integrale a fenomenelor tratând întregul ca o entitate unitară și nu ca o simplă reuniune de elemente componente.

Așadar, apariția *managementului clasic* în 1890 până în 1940, dezvoltarea *etapei umaniste* 1930-1990, dezvoltarea bazate *pe cunoștințe științifice* 1940 până în prezent. O mare însemnătate pentru dezvoltarea managementului contemporan revine *abordării sistemice* începând cu anii 1950-1970 și până în prezent. De rând cu cele expuse o

deosebită atenție se poate acorda dezvoltării **managementului activității de producție în timp și în spațiu**. Astfel, se evidențiază patru etape în evoluția sistemelor de management.

Prima etapă – este orientată spre produsul final ca cel primar, iar procesul de producție de importanță secundară, unde operațiile și procesele tehnologice sunt fixate. Așadar este dezmembrat un număr mare de elemente mici ce provoacă unele schimbări, performanțe în produs. Calitatea producției în procesul de producție se controlează la sfârșitul lanțului tehnologic.

A doua etapă – este orientată spre operații și procese, precum numai un proces înalt calitativ poate garanta și o marfă calitativă și nu invers. Această concluzie fundamentală a făcut ca procesul de producție să fie ca obiect de o însemnătate primordială. Calitatea procesului se subînțelege ca calitate de operații ce formează procesul, iar conceptul managementului total al calității (TQM), sistema „precis și la timp” (JIT) Just in Time reprezintă o metodă economică de aprovizionări cu resurse materiale la timp și fără pierderi. De rând cu aceasta este importantă perfecționarea continuă și nivelul ridicat de calitate.

A treia etapă – este orientată spre procesul integrat, unde accentul se schimbă de la operații la legături, adică pe structura proceselor. Astfel, reinginerul semnifică regândirea fundamentală și reproiectarea radicală a proceselor de producție și afaceri în vederea obținerii unor îmbunătățiri spectaculoase ale întreprinderilor. Procesul de producție se transformă în business-proces ceea ce contribuie la ierarhia conducerii de pe verticală la cea orizontală orientată spre proces.

A patra etapă – este paradigma managementului global (GMP). Parcurgerea celor trei etape conduce la implementarea noilor forme de management concomitent răspândite în lume precum ar fi creativitatea, inovațiile, dreptul la proprietate, încurajarea afacerilor devin pe primul plan.

O direcție principală de perfecționare a managementului o constituie schimbările esențiale ce se produc în specializarea producției, stimularea activității de antreprenariat, atât pe plan național cât și cel mondial. De menționat că în cursa integrării europene asupra întreprinderilor se exercită neîndoielnic presiuni, forțe care cer schimbări structurale majore. Fără aceste schimbări, firmele întâmpină mari dificultăți de adaptare la noile reglementări și cerințe ale standardelor europene.

Fiecare agent economic are datoria să pornească de la faptul că managementul este nu numai conducerea oamenilor, dar și introducerea noului, și stăpânirea relațiilor cu mediul nou – Piața Unică. Creativitatea este o condiție esențială a atingerii unor performanțe înalte. Este important ca angajații cu potențial creator să fie spijiniți de mediul lor în valorificarea acestui potențial. De rând cu acestea și alți factori individuali, ca școlarizarea, vârsta, experiența și nivelul de toleranță a stresului își pun amprenta asupra performanțelor angajaților.

Studiile au evidențiat faptul că orice societate comercială este necesară să aibă elaborată o analiză diagnostic asupra stării generale a acestei entități, analiză care se cere raportată la noi relații economice a comunității europene. O prioritate actuală în condițiile dezvoltării rapide a economiei concurențiale revine pregătirii personalului în mecanismele economiei europene cu particularitățile specifice managementului național. Așadar, în rezultatul schimbărilor în firmele autohtone este necesar de-a elabora unele soluții de adaptare managerială în contextul integrării europene. Este vorba de mecanismele de piață concepute și care vor fi aplicate:

- atenția prioritară dată resurselor umane, stimulării, protejării acestora, formării unei gândiri manageriale noi adecvate standardelor europene;
- preocuparea pentru valorificarea eficientă a resurselor materiale;
- susținerea promovării creativității și competitivității întreprinderilor autohtone în economia concurențială;
- perfecționarea sistemului de comunicare între agenții economici și folosirea maximală a sistemelor informatice moderne.

Totodată dinamismul și complexitatea economiei private prin prisma evoluției manageriale, fiind influențată de procesele globalizării și integrării economice, spirituale, inovaționale, înaintează necesitatea formării gândirii manageriale, economice de piață și pregătirii temeinice a managementului contemporan.

Tempul și spațiul la etapa actuală joacă un rol anumit în formarea și stabilirea mentalității economice și manageriale adecvate economiei concurențiale. O tendință valoroasă pe viitor este formarea gândirii, nu numai a managerilor dar și a agenților economici, orientate spre rezultatele funcționării întreprinderilor autohtone și planificarea conducerii continuă în procesul integrării spre Uniunea Europeană. Este evident că relațiile de piață necesită condiții noi pentru ridicarea capacității de creativitate a personalității, educarea și instruirea noii generații spre cerințele economiei de piață, conducerea și dezvoltarea activității inovaționale prin munca și inițiativă de business.

O alta tendință în evoluția sistemelor de management este că conștiința economică nu numai că reflecta procesul de producție, dar îl și schimbă, în mod activ conform cerințelor economiei concurențiale. Așadar în relațiile reciproce dintre obiectul și subiectul gândirii economice se deschide forța creativă și cea de conducere a resurselor umane în procesul de producție public sau privat. De menționat faptul că gândirea ca proces inovațional apare și se dezvoltă în perioada activității practice a oamenilor, iar conștiința umană nu doar reflectă ci și creează lumea obiectivă.

Sintetizând cele expuse, se poate constata că evoluția gândirii manageriale a fost puternic influențată de principiile și tehnicile conceptului clasic al managementul, aplicând cunoștințele fundamentale pentru a-și asigura viabilitatea pe plan mondial. Concepția modernă a gândirii manageriale se bazează pe conducerea științifică și presupune un management bazat pe obiective inovaționale în procesul globalizării.

Bibliografie

1. *Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova, Monitorul Oficial al RM 125-129/663, 30.07.2004.*
2. *Bertalanffy L. Theorie de sistems. Paris, 1993.*
3. *Radu I. și alții. Informatica pentru managementul firmei. Ed. Tribuna Economică, București, 2001.*
4. *Sârbu I., Georgescu N. Managementul întreprinderii. Alma-Măter, Sibiu, 2003, p.74.*
5. *Rusu Cost. Managementul schimbării. CETEX, Iași, 2005.*
6. *Sârbu I. M. Sistemy' planirovaniya v biznese. MĂA, Chișinău, 2008.*
7. *Feuraș E. Metodologia cercetărilor economice. ASEM, Chișinău, 2008.*
8. *Sârbu I. M. Teoria i practica proizvodstvennogo menedzhmenta. MĂA, Chișinău, 2009.*

Recomandat spre publicare: 17.04.2009.